

ma

duha

nje, imajte svoj plan i preuzmite sve da ga i realizujete – poručila je Forcan. Konvenciju žena Zapadnog Balkana „Ona je tu“ organizovala je istoimena nevladina organizacija, a cilj je instituci-

Stefani Koler nije otkazala učešće

Reagujući na informacije kako je novinarka iz Sjedinjenih Američkih Država Stefani Koler otkazala učešće na konvenciji, organizatorke su juče poručile da je to laž i priložile fotografiju sa jednog od panela na kojem je govorila Koler. - Koler je učestvovala u panelu „Mediji i izbjeglička kriza na Balkanu - ženska agenda“, zajedno sa direktorkom TV Prva Sonjom Drobac, kao i novinarkama Borkom Rudić, Jadrankom Rabrenović i Fjolom Spancom. Netačni su i navodi da je „znatno izmijenjena agenda“, te da su Jozefina Topali, Radmila Vojvodić, Biljana Srdjanović, Zorica Kovačević i Milica Pejano- vić-Đurišić otkazale učešće, jer njihova imena nikada nijesu bila objavljena na zvaničnoj agendi. Jadranka Kosor je bila spriječena da prisustvuje iz zdravstvenih razloga - saopštili su organizatori Konvencije.

onalizacija prioriteta iz Rezolucije Ujedinjenih nacija 1325 - Žene, mir i bezbjednost. **N.K.**

Sastali se Goran Danilović i Aleksandar Zeković

Identifikaciona obilježja ubuduće i za specijalce

PODGORICA - Ministarstvo unutrašnjih poslova i Savjet za građansku kontrolu rada policije poštovaće preporuku Komiteta protiv torture Savjeta Evrope koji Crnoj Gori godinama savjetuje da policijske jedinice čiji je identitet prikriven, moraju imati određena identifikaciona obilježja.

To je zaključeno juče na sastanku ministra unutrašnjih poslova Gorana Danilovića i predsjednika Savjeta za građansku kontrolu policije Aleksandra Saše Zekovića. Kako se navodi u saopštenju, Zeković je ukazao da određene policijske jedinice, poput Specijalne antiterorističke, ipak moraju na uniformama imati određena obilježja na osnovu kojih je moguća njihova identifikacija, kao i da je to praksa u mnogo starijim demokratijama.

On je, dodaju, istakao nezadovoljstvo Savjeta zbog toga što

komandant SAJ-a još nije dostavio izvještaj u skladu sa zakonom, a koji se odnosi na učestvovanje jedinice na čijem je čelu tokom protesta u oktobru. Danilović je kazao da će za vrijeme svog ministarskog mandata učiniti sve što može da se utvrdi rukovodna, odnosno komandna odgovornost zbog dešavanja u noći 24. oktobra prošle godine.

Na sastanku je bilo riječi i o opravdanosti navodne upotrebe specijalne municije sa gumenim projektilom tokom oktobarskih demonstracija. Dogovoreno je i da MUP u najkraćem mogućem roku ispuni zakonske i tehničke uslove kako bi osobe sa invaliditetom dobile odgovarajuća radna mjesta u ovoj instituciji i Upravi policije. Danilović je obećao da će se, shodno sistematizaciji, založiti da jedno mjesto u kabinetu ministra pripadne osobi sa invaliditetom. **R.D.**

INTERVJU: Sonja Lokar, slovenačka političarka i borkinja za ženska prava

Socijalizam je bio bolji

U cijelom regionu sa malo manje od sedam odsto žena u parlamentu stigli smo na evropski prosjek preko 25-36 odsto. U Crnoj Gori rezultati nikako da se pojave - kazala je u intervjuu za Pobjedu Sonja Lokar

PODGORICA - Pojedinač, partija, sindikat ili neka nevladina organizacija ne mogu sami da promijene kulturni kod u jednom društvu, pa iako je sve zrelo za promjene, potrebno je udruženo djelovanje, poruka je slovenačke političarke i borkinje za ženska prava Sonje Lokar.

Poznata slovenačka političarka i intelektualka, još iz doba nekadašnje SFRJ, sada radi kao jedna od voditeljki u Mreži za rodnu ravnopravnost polova srednje i jugoistočne Evrope. - Treba se udruživati, jer naš fokus sa političkog predstavništva žena, nasilja nad ženama, pitanja manjinskih grupa, pomjera se i dobja novu dimenziju, a to su socijalna i ekonomska prava žena - kazala je Lokar u intervjuu za Pobjedu.

Kao jedno od rješenja ona vidi udruživanje u sindikate, jer, kako kaže, jedino na taj način možemo dobiti što hoćemo.

- Nema nijedne partije, nijednog sindikata nijedne NVO koja sama za sebe može da promijeni kulturni kod u jednom društvu. To se može uraditi samo ako se radi zajedno, ako se gradi društveni konsenzus najbolje među samim ženama, a onda i sa muškarcima. Ako ne uspijemo da to učinimo nijedan naš prijedlog neće proći. To je moje iskustvo. Ja sam lijeva političarka, nije mi bilo lako da radim sa desnim političarkama da bi izvojevale te kvote, ali sam shvatila da ako to ne uradim, ako se ne uspijemo dogovoriti ništa od toga. Ženska politika se ne može graditi na malim razlikama, na ličnim zamjerkama, na osjećaju da se pojavio neko novi, koga možda tu ne bi trebalo biti - kazala je Lokar.

POBJEDA: Koji su to glavni uspjesi Mreže za rodnu ravnopravnost polova srednje i jugoistočne Evrope?

LOKAR: To je organizacija koja je kao katalizator pomogla ženama da su na Balkanu počele da se mnogo kvalitetnije bore za svoja prava, da budu prisutne u politici. Uspjelo nam je da prevaziđemo podjele između nacija, partija i stvarajući velike koalicije u konkretnim pitanjima mi smo postigli da naše zemlje postanu rodno osjetljivije i da imamo mnoga rješenja koja nijesu bila na dnevnom redu tadašnje politike. Od osnivanja 1994. godine, radili smo sa socijaldemokratskim ženama, a kasnije smo to proširili i radili sa ženama svih boja na pitanjima za koja smo imali zajednički interes i zajedničku viziju kako da se riješe. Uspjeli smo da promijenimo pravni okvir koji garantuje ženama rodnu ravnopravnost u svakoj od naših zemalja. Pitanje nasilja postalo je pitanje velike politike.

POBJEDA: Koji su osnovni problemi država u tranziciji?
LOKAR: Kriza koja je nastupila 2007. godine je zapravo ogolila stvarni proces koji teče u našim zemljama, a taj proces je gubljenje ekonomskog suvereniteta zbog zaduživanja, zbog rasprodaje društvene imovine koja prelazi u ruke domaćih tajkuna koji ne znaju da rukovode, pa uništavaju i prodaju. Kako se topi ta ekonomska baza i što je

IMALISMO ILUZIJE O KAPITALIZMU: Sonja Lokar

Žene iz NVO sektora same su izabrale da ostanu pred vratima

POBJEDA: Učestvovali ste na Konvenciji žena Zapadnog Balkana „Ona je tu“ u Podgorici. Kakvi su Vaši utisci?

LOKAR: Kao učesnicu, iznenadilo me da je dinamika bila takva da nije dosadno, jer je svako ko je dobio priliku da priča imao vrlo kratko vrijeme na raspolaganju i vrlo inteligentnu osobu da postavi prava pitanja kako bi izašle informacije koje su potrebne. Mislim da su i teme bile dobro postavljene. Tri sklopa - žene u odlučivanju, žene u preduzetništvu i treći kako kultura mijenja stvaralaštvo i kako mijenja naš mentalitet. Ono što me je pogodilo je da nijesmo u dvorani imali predstavnice nevladinih organizacija. Iznenadila me njihova odluka da svoj kritički stav oko pitanja ženske politike u ovoj zemlji ne iznesu na konferenciji na koju su bile pozvane. One su izabrale da ne dođu i ostanu pred vratima.

ona sve manja i tanja, to je sve više mogućnosti da naše vlade manje brinu o najnasušnijim potrebama našeg građanstva, a to su radna mjesta, građanstvo, školstvo... Da se brine o dostupnosti za sve ljude da od svog rada mogu da se školuju kvalitetno, da djeca imaju vrtiće, da su starci zbrinuti. Zašto ja da proizvodim radnu snagu za kapitalistu besplatno, zašto da se ja brinem za radnu snagu koju je on iskoristio, uništio, izrabovao i sad mi je ostavio invalida, starca koji ne može za sebe da se brine i da mu ja sada iz ljubavi pokrijem taj trošak. To su troškovi društvene reprodukcije i to treba kapital da plati. Država koja je u dugovima, koja je stisnuta od neoliberalnog vanjskog pritiska ona nije u stanju za to da se brine i tu nastaje problem.

POBJEDA: Kako biste ocijenili nivo ravnopravnosti polova u Jugoistočnoj Evropi i u zemljama bivše Jugoslavije?

LOKAR: Imali smo iluziju da je kapitalističko društvo mnogo više uradilo za žene, nego što je uradilo socijalističko. Kad smo na vlastitoj koži iskusili kako funkcioniše kapitalističko društvo onda smo shvatili da je čak u skandinavskim zemljama

trećinu lošije nego što smo mi imale u socijalizmu. Povratak u kapitalizam za nas je bio unazadivanje naših prava i to iz tri razloga. Kapitalizam u principu uradi sve što može da reprodukciju života stavi u kategoriju rada iz ljubavi, znači neplaćenog ženskog rada, to je prvi razlog. Drugi je da su naše zemlje prošle kroz ratove i sukobe, znači sve i da su imale ideju da se sve to sačuva, ne bi to mogli, rat je to srušio. Razrušene su ekonomije, ljudi su se raselili, mozak je otišao i te strašne stvari su oslabile ženski front da se bori za prava. Treći razlog je nacionalizam i sukobi koje je donio sa sobom i potpuni zaokret u razumijevanju uloge žene u društvu. U socijalizmu, žena je ravnopravna osoba koja svoj život gradi na svojoj ekonomskoj samostalnosti, svojom pravu da bude ono što hoće. U nacionalizmu, međutim, žena služi da rađa vojnike, da zbrinjava ranjenike, da se žrtvuje za velike ideale i na kraju završi kao silovana žrtva, udovica, bez posla... I taj proces je svuda isti. I u Sloveniji koja je imala samo 10 dana rata i u Poljskoj u kojoj nije bilo rata. Izgubili smo dostava, zbog ratova, konzervativizma i zbog prodora crkve koja se

osilila preko svih mjera.

POBJEDA: Iz Vašeg ugla, na kom je nivou ravnopravnost žena u Crnoj Gori, pogotovo sa stanovišta učešća žene u javnom životu?

LOKAR: Kad sam ja bila predsjedavajuća Pakta stabilnosti vodila sam taj pokret za ozakonjavanje kvota u cijeloj regiji od Bugarske, Albanije do Slovenije. Počelo je 1999. i Pakt je ugašen 2009. Za tih 10 godina mi smo u cijelom region, sa malo manje od sedam odsto žena u parlamentu, stigli na evropski prosjek preko 25-36 odsto. I neke od zemalja unutar tog procesa došle su do rezultata koji su bili bliski Švedskoj, Norveškoj, ali rezultati u Crnoj Gori nikako da se pojave. Dugo je trebalo da se uopšte prihvati da ozbiljna politika treba da čuje šta želimo. Onda kad se prihvatilo, sve se uradilo da ta kvota bude što labavija, ne da pravi rezultat. Sa

17 odsto Crna Gora je najgora u regionu, čak je na Kosovu u Makedoniji 33, Srbiji 34, Sloveniji 36 odsto. Hrvatska i Bosna i Hercegovina sada su malo pale. Čim desnica preuzme vlast osjeti se odmah, jer su kvote toliko labilne da mnogo zavisi od političke volje. U BiH ih je ukopao princip preferencijalnih glasova. Tamo gdje se dešava automatizam, kao što je Srbija gdje je cijela država jedna izborna jedinica i svaka treća mora da bude iz manje zastupljenog pola, to mora dati rezultat.

POBJEDA: Da li Crna Gora koja je na putu ka EU mora postići procenat od 30 odsto žena u parlamentu?

LOKAR: Ne postoji nikakav automatizam koji bi tjerao države koje ulaze u EU da osiguraju snagom zakona da bude barem 30 odsto žena u parlamentima, ali postoje usmjerenja koja moraju približiti da se poštuju. Evropska orijentacija nije 30 odsto već paritet - pola pola. Sa 17 odsto nećete moći. Imate izbornu listu na kojoj je svaka četvrta žena, moja preporuka je da bude svaka druga.

POBJEDA: Kako se boriti za veća prava i dostojanstven život?

LOKAR: Treba se organizovati, sindikati treba da služe radnicima. Sindikatu su „ispali zubi“, a porašće ako ljudi shvate da ne mogu da rade kao individue i da se bore sa kapitalom koji je super organizovan prekogranično. Ako ih je strah da ne izgube posao, neka se ne uvezuju u svom preduzeću nego na nivou opštine, centrale. Bojkotom mogu da spriječe ono što im se dešava. Sve se svelo na političke borbe između partija, koje se samo takmiče da uzmu vlast, a ta vlast kome više služi. Ne vidim da služi ljudima i mojoj djeci, a to važi za sve zemlje. Zašto ne bi koristili društvene mreže na drugačiji način, treba naučiti. Treba da se vezemo za sindikate, da kažemo Evropi da možemo da mijenjamo njihova pravila. Ne može to da radi jedna država, već samo ujedinjena sa drugima, a sve je zrelo za promjene. Ili će radnička klasa i radni ljudi napraviti savezništvo da bude veliko i jako i da natjera kapitalizam na kompromis ili ćemo imati rat.

N.KOVAČEVIĆ